

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 4 stycznia 2019 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł., po rozpatrzeniu wniosku z dnia 28 grudnia 2017 roku, odmówił A. N. wypłacenia świadczenia niezrealizowanego po zmarłej J. N.. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że zgodnie z art. 136 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1270) w razie śmierci osoby, która zgłosiła wniosek o świadczenia określone ustawą, świadczenia należne jej do dnia śmierci wypłaca się małżonkowi, dzieciom, z którymi prowadziła wspólne gospodarstwo domowe, a w razie ich braku - małżonkowi i dzieciom, z którymi osoba ta nie prowadziła wspólnego gospodarstwa domowego, a w razie ich braku - innym członkom rodziny uprawnionym do renty rodzinnej lub na których utrzymaniu pozostawała ta osoba. Organ rentowy wskazał, że przepis art. 136 ust. 1 ustawy emerytalnej wprowadza wymóg udokumentowania daty śmierci świadczeniobiorcy jako przesłanki do ustalenia okresu, za który świadczenie niezrealizowane ma być wypłacone. Z uwagi na to, że w przedłożonym akcie zgonu widnieje jedynie data znalezienia zwłok, organ rentowy nie może samodzielnie dokonać ustalenia daty zgonu. Wobec powyższego brak jest podstaw do wypłaty świadczenia niezrealizowanego.

(decyzja – k. 93 akt ZUS)

Odwołanie od powyższej decyzji w dniu 28 stycznia 2018 roku wniósł A. N.. Wnioskodawca podniósł, że decyzja jest niezgodna ze stanem faktycznym

(odwołanie – k. 3)

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu odpowiedzi na odwołanie organ rentowy przytoczył argumentację jak w zaskarżonej decyzji.

(odpowiedź na odwołanie – k. 6)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca był synem zmarłej J. N..

(bezsporne)

J. N. miała przyznane prawo do emerytury od dnia 1 stycznia 1982 r. świadczenie wypłacano do 5 dnia każdego miesiąca.

(decyzja – k. 25 akt ZUS)

Wnioskodawca mieszkał z matką od urodzenia. W dniu 2 grudnia 2018 roku wnioskodawca o godzinie 11.30. Wówczas matka jeszcze żyła. W czasie kiedy był w sklepie, z matką przebywała siostra wnioskodawcy. Siostra koło dwunastej wyszła na zewnątrz zapalić papierosa. Gdy wychodziła z domu, matka jeszcze żyła. Po powrocie do domu wnioskodawca z siostrą stwierdzili, że matka nie żyje i wnioskodawca zadzwonił po pogotowie. Pogotowie przyjechało po godzinie, lekarz stwierdził zgon.

(zeznania wnioskodawcy e-protokół rozprawy z dnia 15 maja 2019 r. 00:10:44 w zw. z 00:01:12-00:05:28, zeznania świadka B. Z. e-protokół rozprawy z dnia 15 maja 2019 r. 00:07:49-00:09:54)

Ze sporządzonej karty zgonu wynika, że zwłoki J. N. zostały znalezione w dniu 2 grudnia 2018 roku o godzinie 12:00. Jako przyczynę zgonu wskazano nagle zatrzymanie krążenia.

(kserokopia karty zgonu – k. 4-5)

Z wzoru karty zgonu wynika, że zwłoki J. N. zostały znalezione w dniu 2 grudnia 2018 roku o godzinie 12:00 w R.. Wskazano, że przybliżony odstęp między wystąpieniem przyczyny a zgonem wynosi pół godziny.

(kserokopia wzoru karty zgonu – k. 4)

Z odpisu skróconego aktu zgonu wynika, że zwłoki J. N. zostały znalezione w dniu 2 grudnia 2018 roku o godzinie 12:00 w R..

/kserokopia odpisu skróconego aktu zgonu – k. 92 akt ZUS)

W dniu 28 grudnia 2018 roku do ZUS wpłynął wniosek wnioskodawcy o wypłatę niezrealizowanego świadczenia.

(wniosek – k. 89-90 akt ZUS)

Sąd Okręgowy w Łodzi dokonał następującej oceny dowodów zważył, co następuje:

W świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego i poczynionych na jego podstawie ustaleń faktycznych odwołanie wnioskodawcy jest zasadne i jako takie zasługuje na uwzględnienie.

Przedmiotem sporu pomiędzy stronami było to, czy wnioskodawca ma prawo do niezrealizowanego świadczenia po zmarłej matce. W zaskarżonej decyzji Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił wnioskodawcy wypłaty niezrealizowanego świadczenia po zmarłej matce i w tym zakresie powołał się na treść art. 136 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wskazując, że skarżący nie spełnia warunków do przyznania prawa do wypłaty niezrealizowanego świadczenia, ponieważ na przedłożonym przez niego akcie zgonu widnieje jedynie data znalezienia zwłok, a organ rentowy nie może samodzielnie dokonać ustalenia daty zgonu.

Roszczenia o emerytury i renty z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych mogą być dochodzone według regulacji wyjątkowej, zawartej w art. 136 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1383). Zgodnie z jego brzmieniem w razie śmierci osoby, która zgłosiła wniosek o świadczenia określone ustawą, świadczenia należne jej do dnia śmierci wypłaca się małżonkowi, dzieciom, z którymi prowadziła wspólne gospodarstwo domowe, a w razie ich braku - małżonkowi i dzieciom, z którymi osoba ta nie prowadziła wspólnego gospodarstwa domowego, a w razie ich braku - innym członkom rodziny uprawnionym do renty rodzinnej lub na których utrzymaniu pozostawała ta osoba.

Osoby wymienione w ust. 1 mają prawo do udziału w dalszym prowadzeniu postępowania o świadczenia, nieukończonego wskutek śmierci osoby, która o te świadczenia wystąpiła (art. 136 ust. 2 ustawy).

Roszczenia o wypłatę świadczeń, o których mowa w ust. 1, wygasają po upływie 12 miesięcy od dnia śmierci osoby, której świadczenia przysługiwały, chyba że przed upływem tego okresu zgłoszony zostanie wniosek o dalsze prowadzenie postępowania (art. 136 ust. 3 ustawy).

Zatem niezrealizowane świadczenie emerytalne lub rentowe w rozumieniu zacytowanego art. 136 ust. 1, to takie świadczenie, do którego prawo zostało już ustalone lub co najmniej osoba uprawniona wystąpiła o nie jeszcze za życia, ale nie zostało ono jej wypłacone, niezależnie od przyczyn opóźnienia w wypłacie świadczenia. A contrario świadczenie zrealizowane to takie świadczenie, które dotarło do rąk osoby uprawnionej albo zostało przekazane na konto bankowe wskazane przez uprawnionego (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 4 grudnia 2013 r., sygn. akt III AUa 386/13, L. nr (...)).

W niniejszej sprawie sporny okazał się jedynie dzień zgonu J. N., który winien określić datę końcową wypłaty niezrealizowanego świadczenia.

W tym miejscu wskazać należy na przepisy ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. - Prawo o aktach stanu cywilnego (2016.2064 t.j.). Zgodnie z art. 37 ust. 1 powołanej ustawy akt stanu cywilnego, który nie zawiera wszystkich

wymaganych danych, uzupełnia kierownik urzędu stanu cywilnego, który go sporządził, na podstawie innych aktów stanu cywilnego, akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego prowadzonych dla tego aktu i innych dokumentów mających wpływ na stan cywilny. Uzupełnienia aktu stanu cywilnego można dokonać na podstawie zagranicznego dokumentu stanu cywilnego, jeżeli w państwie wystawienia jest on uznawany za dokument stanu cywilnego, lub innego dokumentu zagranicznego potwierdzającego stan cywilny, wydanego w państwie, w którym nie jest prowadzona rejestracja stanu cywilnego, jeżeli stwierdzają one zdarzenie wcześniejsze i dotyczą tej osoby lub jej wstępnych (art. 37 ust. 2). Uzupełnienia aktu stanu cywilnego dokonuje się z urzędu, na wniosek osoby, której ten akt dotyczy, lub jej przedstawiciela ustawowego, na wniosek osoby mającej w tym interes prawny lub prokuratora, w formie czynności materialno-technicznej (art. 37 ust. 3). Do wniosku o uzupełnienie aktu stanu cywilnego załącza się dokumenty, o których mowa w ust. 2 (art. 37 ust. 6). Wnosząc o uzupełnienie aktu stanu cywilnego na podstawie materiałów archiwalnych, do wniosku należy załączyć uwierzytelniony odpis lub wypis, lub uwierzytelnioną przez właściwy organ reprodukcję tych materiałów (art. 37 ust. 7). Kierownik urzędu stanu cywilnego, dokonując uzupełnienia, wydaje wnioskodawcy odpis zupełny uzupełnionego aktu stanu cywilnego (art. 37 ust. 8).

Zgodnie z art. 92 ust. 1 ww. ustawy akt zgonu sporządza się w dniu, w którym dokonano zgłoszenia zgonu, a jeżeli zgłoszenie zgonu nastąpiło w sposób określony w art. 17 - w następnym dniu roboczym po dniu zgłoszenia zgonu. Zgodnie zaś z ust. 2 art. 92 powołanej ustawy, akt zgonu sporządza się na podstawie karty zgonu oraz protokołu zgłoszenia zgonu. W tym zakresie, ustawodawca nie dał zatem kierownikowi USC możliwości uwzględnienia przy rejestracji zgonu innych dokumentów niż wyżej wymienione, dlatego też kierownik Urzędu Stanu Cywilnego w Ł. zobligowany był sporządzić przedmiotowy akt zgonu zawierający dane wynikające z przyjętego zgłoszenia i karty zgonu. Stosownie zaś do treści art. 38 ustawy z dnia 28 listopada 2014 roku - Prawo o aktach stanu cywilnego uzupełnienia aktu zgonu dokonuje sąd w postępowaniu nieprocesowym, na wniosek osoby zainteresowanej lub prokuratora, jeżeli akt zgonu nie zawiera daty lub godziny zgonu, a dane te nie wynikają z akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego stanowiących podstawę sporządzenia aktu zgonu. Odmowa dokonania czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego następuje w formie decyzji administracyjnej (art. 2 ust. 6 ww. ustawy). Na podstawie art. 38 powierzono zatem sądom powszechnym uzupełnienie aktu zgonu, jeżeli akt ten nie zawiera daty lub godziny zgonu i jeżeli dane te nie wynikają z akt zbiorowych, stanowiących podstawę sporządzenia aktu zgonu. Uzupełnienia aktu zgonu o datę lub godzinę zgonu dokonuje sąd rejonowy w postępowaniu nieprocesowym. Orzeczenia sądu w postępowaniu nieprocesowym zapadają w formie postanowień, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Od postanowień sądu pierwszej instancji orzekających, co do istoty sprawy przysługuje apelacja.

Niesłusznym jest natomiast twierdzenie organu rentowego, że otrzymawszy niepełny akt zgonu w zakresie braku oznaczenia daty i miejsca zgonu, brak jest podstaw do wypłaty na rzecz odwołującej niezrealizowanego świadczenia po zmarłej matce. Wskazać bowiem należy, że obowiązujące przepisy prawne nie przewidują postępowania o uzupełnienie karty zgonu. Co istotniejsze z przepisu art. 94 ust. 2 pkt. 2 ww. ustawy wynika, że karta zgonu powinna zawierać datę, godzinę oraz miejsce zgonu albo jeżeli nie są znane - datę, godzinę oraz miejsce znalezienia zwłok. Również zgodnie ze wzorem karty zgonu, określonym w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 11 lutego 2015 r. w sprawie wzoru karty zgonu (Dz. U. z 2015 r. poz. 231), wydanego na podstawie art. 144 ust. 7 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. - Prawo o aktach stanu cywilnego, podaje się datę i godzinę zgonu **albo** datę i godzinę znalezienia zwłok. Skoro zatem akt zgonu sporządza się na podstawie karty zgonu i/lub protokołu zgonu, które - zgodnie z powołanymi przepisami - zawierały datę znalezienia zwłok, to akt zgonu - wbrew twierdzeniom organu rentowego - nie mógł zawierać daty zgonu. Ponadto, zgodnie z art. 95 ust. 1 pkt. 4 powołanej ustawy, akt zgonu może zawierać datę zgonu **albo** jeżeli nie są znane - datę znalezienia zwłok. Wychodząc bowiem naprzeciw potrzebie usunięcia ułomnych dotychczasowych przepisów ustawy - Prawo o aktach stanu cywilnego, sugerujących w swym literalnym brzmieniu alternatywność wpisywania do aktu zgonu daty, godziny i miejsca zgonu bądź daty, godziny i miejsca znalezienia zwłok, wprowadzono regułę, że treść aktu zgonu obejmuje datę, godzinę oraz miejsce zdarzenia, zaś ulokowanie w akcie zgonu informacji identyfikujących czas i miejsce ujawnienia zwłok miało rangę wyjątku i dopuszczalne było tylko i wyłącznie wtedy, gdy nie są znane dane, umiejscawiające zgon w czasoprzestrzeni. Powyższa formuła oznacza, że względny obowiązek zamieszczenia w akcie zgonu danych, dotyczących znalezienia zwłok, będzie aktywowany się jedynie wówczas, gdy niemożliwe będzie ustalenie daty, godziny i miejsca śmierci osoby zmarłej. Za potrzebą takiej

modyfikacji przemawia zresztą tak cel rejestrowania przez organy administracji publicznej zdarzeń wpływających na stan cywilny osób, jak i doniosłość informacji odnośnie do daty, godziny, miejsca zgonu, przypisywanej jej m.in. w sferze prawa spadkowego.

Taka też sytuacja ma miejsce w rozpoznawanej sprawie. Z uwagi zatem na fakt, że karta zgonu zmarłego zawiera wszystkie niezbędne dane wymagane ww. przepisami, niesłusznym jest stanowisko Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, iż brak wskazania w odpisie skróconym aktu zgonu daty zgonu, a wskazanie wyłącznie daty, godziny oraz miejsca znalezienia zwłok, uniemożliwia przyznania na rzecz odwołującego prawa do niezrealizowanego świadczenia po zmarłej matce.

W niniejszej sprawie wnioskodawca znalazł zwłoki swojej matki, a następnie zatelefonował po pogotowie. Lekarz sporządził kartę zgonu osoby zmarłej. W karcie tej w rubrykach dotyczących daty i godziny zgonu nie zostały wpisane żadne dane, natomiast wskazana została data znalezienia zwłok, tj. dzień 2 grudnia 2018 roku. Karta zgonu, na podstawie której został następnie sporządzony odpis skrócony aktu zgonu, została sporządzona w sposób prawidłowy, tj. zgodny z powołanymi wyżej przepisami ustawy - Prawo o aktach stanu cywilnego. Na marginesie dodać należy, że dokument ten może być zmieniony tylko w sądowym postępowaniu nieprocesowym.

Mając na uwadze powyższe uregulowania prawne okoliczność ustalenia daty znalezienia zwłok, w ocenie Sądu Okręgowego, winna stanowić dla organu rentowego podstawę przyjęcia daty, do której niezrealizowane świadczenie jest należne.

Niezależnie od powyższego stwierdzenia uznać należy, że data znalezienia zwłok matki wnioskodawcy pokrywa się z datą jej zgonu.

W tym miejscu należy podkreślić, iż Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych nie jest związany ograniczeniami dowodowymi określonymi dla dowodzenia przed organami rentowymi, co wynika z treści art. 473 k.p.c. i sprawia, że każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które Sąd uzna za pożądane i ich dopuszczenie za celowe.

Dlatego, w niniejszej sprawie Sąd przeprowadził postępowanie dowodowe obejmujące analizę dokumentacji związanej z określeniem daty znalezienia zwłok i daty zgonu J. N. oraz zeznań świadka i wnioskodawcy, co pozwoliło w sposób wszechstronny przeanalizować zasadność jej żądania.

Stosownie do art. 6 k.c., ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne.

Z poczynionych na tej podstawie ustaleń wynika, że wnioskodawca wyszedł z domu około godziny 11:30 w tym czasie z matką przebywała jego siostra. Siostra wnioskodawcy wyszła na zewnątrz przed 12, w tym czasie J. N. jeszcze żyła. Kiedy wnioskodawca wrócił do domu razem z siostrą stwierdzili, że matka nie żyje, zostało wezwane pogotowie. Pogotowie przyjechało po godzinie, lekarz stwierdził zgon. Brak było podstaw do odmówienia wiary w tym zakresie wnioskodawcy i świadka, z uwagi na ich spójność i tożsamość. Organ rentowy nie zgłosił wniosków dowodowych mających wykazać okoliczności przeciwnie.

Ze sporządzonej karty zgonu wynika, że zwłoki J. N. zostały znalezione w dniu 2 grudnia 2018 roku o godzinie 12:00. Jako przyczynę zgonu wskazano nagle zatrzymanie krążenia.

Mając powyższe na uwadze w ocenie Sądu zgon nastąpił w dniu 2 grudnia 2018 roku.

Wobec powyższego, organ rentowy bezzasadnie odmówił A. N. prawa do wypłaty niezrealizowanego świadczenia za miesiąc grudzień 2018 rok, gdyż zdaniem Sądu odwołujący wykazał, że spełnia przesłanki z art. 136 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i świadczenie za wskazany powyżej okres, powinno zostać mu wypłacone.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu (...) I Oddział w Ł. z dnia 4 stycznia 2019 roku i przyznał A. N. prawo do świadczenia niezrealizowanego po zmarłej w dniu 2 grudnia 2018 roku J. N..